EUROPOS
KOMISIJA

Briuselis, 2017 03 02
COM(2017) 203 final

KOMISIJOS ATASKAITA

EUROPOS PARLAMENTUI, EUROPOS VADOVŲ TARYBAI IR TARYBAI

Penktoji pažangos, padarytos kuriant tikrą veiksmingą saugumo sąjungą, ataskaita

Penktoji pažangos, padarytos kuriant tikrą veiksmingą saugumo sąjungą, ataskaita

I. ĮVADAS

Tai penktoji mėnesinė pažangos, padarytos kuriant tikrą veiksmingą saugumo sąjungą, ataskaita; joje apžvelgiami pokyčiai, susiję su dviem pagrindiniais ramsčiais: kova su terorizmu, organizuotu ir kibernetiniu nusikalstamumu bei jų rėmimo priemonėmis ir mūsų apsaugos nuo šių grėsmių ir atsparumo joms didinimu.

Išankstinė tikros veiksmingos saugumo sąjungos kūrimo sąlyga – užtikrinti, kad būtų laiku priimami ir visapusiškai bei veiksmingai įgyvendinami ES teisės aktai.

2016 m. gruodžio 13 d. Parlamento, Tarybos ir Komisijos pirmininkai bendroje deklaracijoje[1] susitarė dėl 58 teisėkūros prioritetų 2017 m. Tarp šių prioritetų yra nemažai dar nepriimtų pasiūlymų, kurie yra esminiai kuriant saugumo sąjungą: Direktyva dėl kovos su terorizmu; Šaunamųjų ginklų direktyva; ES atvykimo ir išvykimo sistema (AIS); Europos kelionių informacijos ir leidimų sistema (ETIAS); Direktyva dėl kovos su pinigų plovimu ir teroristų finansavimu; Europos nuosprendžių registrų informacinė sistema (ECRIS) ir Privatumo ir elektroninių ryšių reglamentas (E. privatumo reglamentas). Be galo svarbu greitai susitarti dėl šių pasiūlymų ir šioje ataskaitoje bus apžvelgiama esama kiekvieno jų padėtis.

Dėmesys skiriamas ir esamų teisės aktų, įskaitant priemones, kurios tebėra perkeliamos į nacionalinę teisę, įgyvendinimui. Šioje ataskaitoje taip pat pateikiama naujausia informacija apie pagrindinius šios kategorijos dokumentus, pavyzdžiui, dėl sprogstamųjų medžiagų pirmtakų, keleivio duomenų įrašų (PNR), Priumo sprendimų dėl valstybių narių keitimosi transporto priemonės, pirštų atspaudų ir DNR duomenimis, ir apie Tinklų ir informacijos saugumo (TIS) direktyvos perkėlimą į nacionalinę teisę.

Šioje ataskaitoje apžvelgiama ne tik su šiais teisėkūros procedūra priimamais dokumentais susijusi pažanga, bet ir tai, kaip įgyvendinami kai kurie pagrindiniai saugumo sąjungos ne teisėkūros procedūra priimami dokumentai ES atsparumo didinimo srityje, pavyzdžiui, Komisijos darbas tokiose srityse kaip kova su radikalizacija vykdant Informacijos apie radikalizaciją tinklo veiklą, pažeidžiamų taikinių apsauga ir aviacijos apsauga trečiosiose šalyse.

Kitoje mėnesinėje ataskaitoje, kuri bus paskelbta balandžio mėn., daugiausia dėmesio bus skiriama organizuotam nusikalstamumui ir 2017 m. ES **politikos ciklo** prioritetams, kurie sudaro strateginį veiksmingo nacionalinių teisėsaugos agentūrų, ES agentūrų ir ES institucijų bendradarbiavimo šioje srityje stiprinimo pagrindą, taip pat operatyviniam policijos ir teisminiam bendradarbiavimui, įskaitant jungtines tyrimų grupes.

II. TEISĖKŪROS PRIORITETŲ ĮGYVENDINIMAS SIEKIANT GERIAU APSAUGOTI PILIEČIUS

Praėjusį mėnesį ES žengė svarbų žingsnį į priekį kovoje su terorizmu – Europos Parlamentas priėmė Komisijos pasiūlymą dėl **Direktyvos dėl kovos su terorizmu**. Kovo mėn. pradžioje šį pasiūlymą turėtų priimti Taryba. Įgyvendinta naujoji direktyva suteiks teisėsaugos agentūroms ir prokurorams svarbių kovos su kintančia terorizmo grėsme priemonių, pavyzdžiui, bus kriminalizuojamas su užsienio teroristais kovotojais, teroristų mokymu ir teroristų finansavimu susijęs elgesys. Direktyva taip pat bus gerinamos esamos keitimosi

[1] https://ec.europa.eu/priorities/publications/joint-declaration-eus-legislative-priorities-2017_en

informacija apie teroristinius nusikaltimus taisyklės ir sudarytos sąlygos pašalinti teroristinį turinį internete, siekiant padidinti ES saugumą, kartu laikantis pagrindinių teisių. Galiausiai, šia direktyva bus pagerintas terorizmo aukų statusas ir teisės, užtikrinant, kad jos galėtų gauti pagalbą iš karto po išpuolio ir tol, kol būtina. 2016 m. lapkričio mėn. teisėkūros institucijoms pasiekus politinį susitarimą, Europos Parlamentas per balsavimą vasario 16 d. plenariniame posėdyje pritarė pasiūlymui, ir dabar Taryba kovo mėn. pradžioje jį oficialiai priims. Direktyvą perkelti į nacionalinę teisę valstybės narės turės per 18 mėnesių. Komisija padės valstybėms narėms greitai ir teisingai ją perkelti – iki 2017 m. vasaros pradės rengti įvairius praktinius seminarus. Šia direktyva ES perkelia Europos Tarybos konvencijos dėl kovos su terorizmu 2015 m. papildomą protokolą. Daugelis valstybių narių jau ėmėsi būtinų veiksmų, kad atnaujintų savo teisės aktus pagal šį protokolą.

2016 m. gruodžio 20 d. abiem teisėkūros institucijoms pasiekus politinį susitarimą dėl **Šaunamųjų ginklų direktyvos** peržiūros siekiant sugriežtinti pavojingiausių ginklų kontrolę ir draudimus, Europos Parlamentas turėtų dėl jos balsuoti kovo 14 d. plenariniame posėdyje. Pasiūlymu labai išplečiamas ginklų, kuriems taikomas griežčiausias A kategorijos draudimas, sąrašas, įskaitant automatinius ginklus, perdirbtus į pusiau automatinius ir karinius pusiau automatinius ginklus, turinčius didelio pajėgumo apkabas ir dėtuves. Kai direktyva bus įgyvendinta, šių ginklų nebebus galima pirkti ar parduoti, išskyrus labai siaurai apibrėžtą leidimų turėtojų grupę, pvz., muziejus ar šaulius sportininkus, kuriems bus taikomi griežti saugumo ir stebėsenos reikalavimai. Pasiūlymu labai sustiprinamos atsekamumo, žymėjimo ir dezaktyvuotų ginklų kontrolės priemonės. Be to, Komisija su valstybių narių ekspertais toliau dirbo techniniame komitete dėl dezaktyvavimo standartų. Vasario 8 d. pasiektas susitarimas dėl patikslintų griežtesnių techninių kriterijų, kurie, prieš juos oficialiai patvirtinant, dabar bus išbandyti, siekiant užtikrinti, kad juos taikant ginklai būtų efektyviai negrįžtamai dezaktyvuoti. Be to, Komisija aktyviau kovoja su neteisėta prekyba ginklais su pagrindinėmis trečiosiomis šalimis, pavyzdžiui, Vakarų Balkanais. Kova su neteisėtais šaunamaisiais ginklais taip pat turėtų būti prioritetas įgyvendinant kitą 2017–2021 m. laikotarpio politikos ciklą kovos su sunkaus ir organizuoto nusikalstamumo srityje.

Europos Parlamente ir Taryboje vyksta diskusijos dėl Komisijos pasiūlymo sukurti **ES atvykimo ir išvykimo sistemą**, kuria siekiama gerinti sienų valdymą, kovoti su neteisėta migracija ir stiprinti vidaus saugumą, registruojant trečiųjų šalių piliečių judėjimą per Šengeno erdvės išorės sienas, ir dėl **Europos kelionių informacijos ir leidimų sistemos** (ETIAS), kuri sudarys sąlygas iš anksto patikrinti keliautojus, kuriems netaikomas reikalavimas turėti vizą, dėl saugumo ir migracijos rizikos. Europos Parlamento Piliečių laisvių, teisingumo ir vidaus reikalų komitetas (LIBE) 2017 m. vasario 27 d. patvirtino savo derybų įgaliojimus dėl **ES atvykimo ir išvykimo sistemos**. Komisija ragina abi teisėkūros institucijas padaryti greitą tolesnių derybų pažangą, atsižvelgiant į Europos Vadovų Tarybos 2016 m. gruodžio mėn. nustatytą tikslinę 2017 m. birželio mėn. datą.

Kalbant apie **ETIAS**, valstybių narių ekspertai tariasi dėl Komisijos pasiūlymo Tarybos darbo grupių lygmeniu, o Europos Parlamento Piliečių laisvių, teisingumo ir vidaus reikalų komitetas paskyrė savo pranešėją, atsakingą už šį teisės aktą.

Dėl Komisijos pasiūlymo pradėti taikyti **Europos nuosprendžių registrų informacinę sistemą (ECRIS) trečiųjų šalių piliečiams** Komisija nagrinėja techninius centralizuotos infrastruktūros sprendimus, kad padėtų keistis tokia informacija. Atsižvelgdama į Aukšto lygio informacinių sistemų ir sąveikumo ekspertų grupės rekomendacijas, kurios turėtų būti pateiktos 2017 m. balandžio mėn., Komisija 2017 m. birželio mėn. pateiks pataisytą pasiūlymą dėl teisėkūros procedūra priimamo akto.

2016 m. liepos 5 d. Komisijos narių kolegija priėmė Komisijos pasiūlymą dėl **tikslinių ketvirtosios Kovos su pinigų plovimu direktyvos pakeitimų**. Išnagrinėjusi pasiūlymą Taryba 2016 m. gruodžio 20 d. susitarė dėl derybų įgaliojimų. Pasiūlymo tikslas – įtraukti naujus teroristų finansavimu būdus, pavyzdžiui, virtualias valiutas bei išankstinio mokėjimo korteles, ir padidinti skaidrumą siekiant padėti kovoti su pinigų plovimu. Europos Parlamento ataskaita buvo priimta 2017 m. vasario 28 d. Komisija ragina teisėkūros institucijas kuo greičiau baigti derybas dėl šio svarbaus pasiūlymo, kuris padės dar labiau sumažinti teroristams prieinamas galimybes.

Teisėkūros procesas dėl Komisijos pasiūlymo dėl **Privatumo ir elektroninių ryšių reglamento (E. privatumas)** jau prasidėjo ir Europos Parlamente, ir Taryboje. Tikslas – sudaryti vienodas sąlygas elektroninių ryšių paslaugų teikėjams ir užtikrinti aukštą vartotojų apsaugos lygį, kartu sudarant sąlygas verslui kurti inovacijas. Europos Parlamente procesui vadovaus LIBE komitetas su pranešėju, kuris netrukus bus paskirtas; šiam komitetui padės ITRE, JURI ir IMCO komitetai. Darbas pradėtas ir Tarybos darbo grupės lygmeniu. Šis teisės aktas yra prioritetinis visoms trims institucijoms, taigi tikimasi, kad pažanga bus padaryta greitai, kad Reglamentą būtų galima pradėti taikyti iki 2018 m. gegužės 24 d., tuo pačiu metu, kai bus pradėtas taikyti Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas.

III. KITŲ TEISĖKŪROS INICIATYVŲ ĮGYVENDINIMAS

Be bendroje deklaracijoje paminėtų dar nepriimtų pasiūlymų, svarbu atkreipti dėmesį į tai, kad Europos Parlamentas ir Taryba svarsto Komisijos pasiūlymą sustiprinti **Šengeno informacinę sistemą** (SIS) siekiant pagerinti sienų valdymą ir geriau kovoti su terorizmu ir tarpvalstybiniais nusikaltimais. Valstybių narių ekspertai svarsto pasiūlymą Tarybos darbo grupės lygmeniu. Europos Parlamento LIBE komitetas šiuo metu skiria pranešėją. Siūlomos priemonės labai pagerins valstybių narių dalijimąsi informacija ir bendradarbiavimą; tos priemonės tai, visų pirma, įpareigojimas sukurti SIS perspėjimą su teroristiniais nusikaltimais susijusiais atvejais, nauja perspėjimų kategorija „nežinomi ieškomi asmenys“, reikalavimas sistemingai tikrinti ES piliečius SIS prie išorės sienų ir visapusiškos prieigos teisių suteikimas Europolui. Siūlomais pakeitimais taip pat bus užtikrinamas veiksmingesnis draudimų trečiųjų šalių piliečiams atvykti vykdymas prie išorės sienų, nes juos bus privaloma įvesti į SIS. Įvedus naują sprendimų grąžinti perspėjimų kategoriją pagerės sprendimų grąžinti, priimtų dėl neteisėtai esančių trečiųjų šalių piliečių, vykdymas. Komisija ragina teisėkūros institucijas paspartinti su šiuo svarbiu dokumentu susijusį darbą.

2016 m. gruodžio 21 d. Komisija pasiūlė naują direktyvą, pagal kurią būtų **kriminalizuojamas pinigų plovimas** ir kuri suteiktų kompetentingoms institucijoms tinkamų baudžiamosios teisės priemonių patraukti baudžiamojon atsakomybėn nusikaltėlius ir teroristus. Siūlomomis priemonėmis, kai tik dėl jų bus sutarta, bus nustatytos būtiniausios nusikalstamų veikų ir sankcijų, susijusių su pinigų plovimu, apibrėžimo taisyklės; bus pašalinti esami nacionalinių taisyklių skirtumai, kuriais gali pasinaudoti nusikaltėliai; sukuriant bendras nuostatas, kaip pagerinti su pinigų plovimu susijusių nusikaltimų tyrimus, bus pašalintos tarpvalstybinio teisminio ir policijos bendradarbiavimo kliūtys, ir ES normos bus suderintos su tarptautiniais šios srities įsipareigojimais, nustatytais Europos Tarybos Varšuvos konvencijoje ir Finansinių veiksmų darbo grupės rekomendacijose. Nuo tada vyksta diskusijos Tarybos darbo grupės lygmeniu, siekiant iki vasaros susitarti dėl bendrų principų. Netrukus turėtų prasidėti diskusijos Europos Parlamente. Komisija palankiai vertina šiuos teigiamus pokyčius ir ragina teisėkūros institucijas teikti pirmenybę šiam dokumentų rinkiniui.

Aviacijos saugumo srityje galiojančiuose ES teisės aktuose, kuriais nustatytos ES oro uostuose naudojamos **aviacijos saugumo tikrinimo įrangos** techninės specifikacijos ir veiksmingumo reikalavimai, nenustatyta visoje ES teisiškai privaloma atitikties vertinimo sistema, kurios paskirtis – užtikrinti, kad visuose ES oro uostuose būtų laikomasi reikiamų standartų. Dėl to vienoje ES valstybėje narėje sertifikuota įranga negali būti pateikta kitos valstybės narės rinkai. Todėl Komisija 2016 m. rugsėjo mėn. pateikė pasiūlymą, kuriuo nustatoma bendra ES sertifikavimo sistema, grindžiama bendrąja bandymų metodika ir gamintojų išduodamais atitikties sertifikatais, kurie, remiantis tarpusavio pripažinimo principu, galiotų visose ES valstybėse narėse. Sukurta tokia sistema padės pašalinti rinkos susiskaidymą, sustiprinti ES saugumo pramonės konkurencingumą, padidinti užimtumą sektoriuje ir galiausiai padėti gerinti aviacijos saugumą visoje Europoje. Pasiūlymą šiuo metu svarsto teisėkūros institucijos darbiniu lygmeniu.

Komisija toliau dirbo siekdama užtikrinti, kad ES taisyklės **neteisėtos savadarbių sprogmenų gamybos** srityje būtų pritaikytos prie atsirandančių grėsmių[2]. 2016 m. lapkričio mėn. buvo sugriežtintos prekybos **sprogstamųjų medžiagų pirmtakais,** kurie gali būti naudojami neteisėtai savadarbių sprogmenų gamybai, ir jų naudojimo taisyklės, trimis medžiagomis[3] papildant medžiagų, kurių atveju taikoma labai griežta pareiga pranešti apie bet kokius įtartinus sandorius, dingimą ir vagystes, sąrašą[4]. Be to, Komisija, siekdama sugriežtinti esamus apribojimus ir kontrolės priemones, ketina 2017 m. pradėti vertinti Reglamento (ES) Nr. 98/2013 veiksmingumą.

Komisija taip pat ėmėsi veiksmų prieš tas valstybes nares, kurios iki šiol nėra iki galo įgyvendinusios visų Reglamento (ES) Nr. 98/2013 dėl prekybos sprogstamųjų medžiagų pirmtakais ir jų naudojimo nuostatų. Pirmųjų pažeidimo nagrinėjimo procedūros priemonių imtasis 2016 m. gegužės ir rugsėjo mėn., o vasario 15 d. Komisija išsiuntė pagrįstas nuomones Kiprui, Prancūzijai ir Rumunijai ir pradėjo antrą procedūros etapą. Šios valstybės narės iki šiol nėra nustačiusios reikalingų taisyklių dėl baudų, taikomų už apribojimų ir kontrolės priemonių, taikomų pavojingoms cheminės medžiagoms, kurias teroristai gali naudoti savadarbiams sprogmenims gaminti, pažeidimus.

Komisija toliau padeda valstybėms narėms greitai įgyvendinti ES **keleivių duomenų įrašo** (PNR) direktyvą ir įsteigti informacijos apie keleivius skyrius kiekvienoje valstybėje narėje. 2016 m. gruodžio mėn. Komisija surengė trečią susitikimą su valstybių narių ekspertais, kad pasidalytų įgyta patirtimi ir geriausios praktikos pavyzdžiais. Stebėjimui, kaip įgyvendinama direktyva, naudojami orientaciniai informacijos apie keleivius steigimo tikslai, nustatyti 2016 m. lapkričio mėn. Komisijos įgyvendinimo plane. Palyginti su įgyvendinimo plane aprašyta padėtimi, šešios valstybės narės šiuo metu gali būti priskirtos prie kategorijos tų valstybių narių, kurios turi veikiančias arba beveik veikiančias PNR sistemas ir specialų teisinį pagrindą, kuriuo reglamentuojamas PNR duomenų rinkimas arba tvarkymas. Komisija reguliariai gauna informaciją iš visų valstybių narių apie įgyvendinimo proceso pažangą. 2017 m. PNR direktyvos įgyvendinimui numatyta skirti 70 mln. EUR iš Vidaus saugumo fondo ir Komisija tariasi su valstybėmis narėmis dėl jų nacionalinių programų, kurioms skiriamas fondo finansavimas, persvarstymo, kad būtų galima skirti papildomą finansavimą.

---

[2] Dar žr. 2017 m. vasario 28 d. Komisijos ataskaitą Europos Parlamentui ir Tarybai dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 98/2013 dėl prekybos sprogstamųjų medžiagų pirmtakais ir jų naudojimo taikymo ir įgaliojimų pagal jį suteikimo.

[3] 2016 m. lapkričio 30 d. Komisijos deleguotieji reglamentai (ES) 2017/214, 2017/215 ir 2017/216 (OL L 34, 2017 2 9, p. 1–6.).

[4] Reglamento (ES) Nr. 98/2013 II priedas (OL L 39, 2013 2 9, p. 1).

Valstybių narių keitimo informacija srityje 2008 m. **Priumo sprendimais**[5] nustatytos greito ir veiksmingo valstybių narių keitimosi duomenimis procedūros: išdėstytos taisyklės ir nustatyta sistema, kad valstybės narės galėtų ieškoti duomenų viena kitos DNR analizės rinkmenose, pirštų atspaudų identifikavimo sistemose ir transporto priemonių registracijos duomenų bazėse. Priumo sprendimai buvo priemonė, padėjusi Prancūzijos tyrėjams po 2015 m. lapkričio mėn. teroristinių išpuolių Paryžiuje. Pastaraisiais mėnesiais didėjo duomenų, kuriais keičiamasi, mastas, taigi padaryta didelė Priumo sprendimų įgyvendinimo pažanga. Tačiau praėjus beveik dešimtmečiui kelios valstybės narės šių sprendimų vis dar neįgyvendina. Todėl Komisija pasinaudojo Lisabonos sutartimi jai suteiktais vykdymo užtikrinimo įgaliojimais teisingumo ir vidaus reikalų srityje[6] ir pradėjo pažeidimų nagrinėjimo procedūras prieš Kroatiją, Graikiją, Airiją, Italiją ir Portugaliją dėl Priumo sprendimų nesilaikymo[7].

Ketvirtojoje saugumo sąjungos kūrimo pažangos ataskaitoje[8] nurodytos skirtingos šiuo metu atliekamo darbo kovojant su kibernetinėmis grėsmėmis kryptys ir primenamas pagrindinis Tinklų ir informacijos saugumo (TIS) direktyvos, kurioje padedamas geresnio ES lygmens bendradarbiavimo ir kibernetinio atsparumo pagrindas, vaidmuo. Vasario mėn. įvyko pirmasis oficialus direktyva sukurtos **TIS bendradarbiavimo grupės** posėdis su valstybėmis narėmis, Komisija ir Europos Sąjungos tinklų ir informacijos apsaugos agentūra. Grupė apsvarstė pagrindinius perkėlimo į nacionalinę teisę klausimus ir susitarė ekspertų grupėse toliau spręsti įvairius klausimus, pavyzdžiui, susijusius su veiklos vykdytojo svarbos apibrėžimo kriterijais, konsultavimosi procesu atvejais, kai veiklos vykdytojas daro tarpvalstybinį poveikį, ir privalomo nukentėjusių valstybių narių dalijimosi informacija procedūra. Siekdama padėti **įgyvendinti kovos su kibernetiniais nusikaltimais** *acquis*, Komisija 2016 m. gruodžio mėn. pateikė pagrįstas nuomones Bulgarijai, Belgijai ir Airija, nes jos nebuvo pranešusios apie visišką Direktyvos 2013/40/ES dėl atakų prieš informacines sistemas perkėlimą į nacionalinę teisę. Be to, gruodžio 16 d. Komisija priėmė dvi ataskaitas[9] dėl Direktyvos 2011/93/ES dėl kovos su seksualine prievarta prieš vaikus, jų seksualiniu išnaudojimu ir vaikų pornografija; viena iš jų daugiausia buvo skirta valstybių narių kovos su interneto svetainėmis, kuriose yra vaikų pornografijos arba per kurias ji platinama, priemonėms.

IV. SU TEISĖKŪROS PROCEDŪRA NESUSIJUSIŲ VEIKSMŲ ĮGYVENDINIMAS

Komisija atlieka pagrindinį vaidmenį skatinant, lengvinant, finansuojant ir koordinuojant darbą įvairiose su teisėkūra nesusijusiose srityse, kurios yra svarbios kovojant su terorizmu ir organizuotu nusikalstamumu, pavyzdžiui, radikalizacijos, pažeidžiamų taikinių apsaugos, transporto saugumo, kibernetinio saugumo ir hibridinių grėsmių srityse. Kad būtų reaguojama į grįžtančių užsienio teroristų kovotojų ir radikalizacijos plitimo internete keliamas grėsmes, reikia nuolat stengtis nustatyti, remti ir stebėti asmenis, kurie yra neatsparūs radikalizacijai, kartu mažinti teroristinę propagandą internete ir skleisti įtikimas priešingas idėjas. 2016 m. gruodžio mėn. įvykdytas išpuolis Berlyne dar kartą parodė, kaip svarbu apsaugoti pažeidžiamus taikinius.

---

5 Tarybos sprendimai 2008/615/TVR ir 2008/616/TVR.

6 Nuo 2014 m. gruodžio 1 d., kai pasibaigė penkerių metų pereinamasis laikotarpis, numatytas pagal Lisabonos sutarties 36 protokolą.

7 Šios valstybės narės dar neužtikrino automatinio keitimosi duomenimis bent dviejose iš trijų duomenų kategorijų (DNR, pirštų atspaudų ir transporto priemonių registracijos duomenų). Visos penkios valstybės narės atsakė į oficialius pranešimus. Atsakymus šiuo metu nagrinėja Komisijos tarnybos.

8 COM(2017) 41 *final*.

9 COM(2016) 871 *final* ir COM(2016) 872 *final*.

Komisija ir **Informacijos apie radikalizaciją tinklo (RAN) kompetencijos centras** spartina darbą, kad specialistams ir politikos formuotojams pateiktų konkrečių gairių ir rekomendacijų, kaip veiksmingiau užkirsti kelią esamoms ir kylančioms radikalizacijos problemoms ir su jomis kovoti. 2017 m. vasario mėn. Komisija pradėjo naujo nacionalinių prevencijos politikos formuotojų tinklo veiklą. Šis naujas politikos tinklas savo veikla siekia dviejų pagrindinių tikslų: stiprinti ir institucionalizuoti valstybių narių keitimąsi ekspertinėmis žiniomis ir patirtimi, susijusia su prevencijos metodais ir prevencijos politika, ir užtikrinti aktyvesnį valstybių narių dalyvavimą RAN veikloje. Jis papildys esamą RAN, kuris vienija vietos specialistus, ir bus labiau į politiką orientuotas tinklas, padėsiantis užtikrinti, kad į gerosios praktikos pavyzdžius būtų atsižvelgiama rengiant naujas politikos iniciatyvas.

RAN kompetencijos centras taip pat pradėjo rengti **veiksmų grįžtančių užsienio kovotojų atžvilgiu** vadovą, kad suteiktų visos Europos specialistams įgūdžių, žinių ir pasitikėjimo, būtinų tinkamiausiems ir efektyviausiems veiksmams užtikrinti. Kadangi kai kurie iš šių asmenų grįš su labai mažais vaikais, Komisija nurodė Informacijos apie radikalizaciją tinklui parengti gaires, kaip apsaugoti ir paremti vaikus, gimusius ar užaugusius teroristų okupuotoje teritorijoje arba užaugusius radikalizuotoje aplinkoje Europos Sąjungoje.

Be to, 2017 m. RAN parengs vadovą, kuriame pateiks **konkrečių gairių, kaip užkirsti kelią poliarizacijai** ir kovoti su radikalizacija. RAN kompetencijos centras parengs du priemonių rinkinius: vieną, susijusį su **informacijos apie radikalizaciją mokymais** vietos specialistams, ir kitą, susijusį su **vietos strategijomis ir metodais**, skirtais su radikalizacija vietos lygmeniu kovojantiems asmenims padėti.

Kalbant apie radikalizaciją internete, šiuo metu įgyvendinami veiksmai, dėl kurių sutarta su interneto bendrovėmis per 2016 m. gruodžio mėn. vykusį ES interneto forumą. Šį mėnesį turėtų pradėti veikti interneto pramonės glaudžiai bendradarbiaujat su Komisija sukurta saitažodžių duomenų bazė, kuri bus naudojama teroristinio pobūdžio turiniui internete pažymėti, siekiant užtikrinti, kad jis būtų negrįžtamai pašalintas. 2017 m. kovo 15 d. Komisija taip pat pradės vykdyti savo Pilietinės visuomenės galimybių didinimo programą, kuria siekiama efektyviau skleisti priešingo pobūdžio informaciją internete ir kuriai skirs 15 mln. EUR finansavimą.

Siekiant užkirsti kelią radikalizacijai, be kita ko, reikia šalinti jos pagrindines priežastis, įskaitant bendruomenių stigmatizavimą, netoleranciją ir rasizmą. Komisija ES lėšomis remia švietimą, kultūrų dialogą, įtrauktį ir nediskriminavimo priemones. 2017 m. sausio mėn. Komisija gavo projektų paraiškas pagal Teisių, lygybės ir pilietybės programą[10], kurios tikslas, be kita ko, užkirsti kelią antisemitizmui, neapykantai musulmonams ir netolerancijai ir su tuo kovoti, taip pat didinti bendruomenių tarpusavio supratimą, be kita ko, vykdant skirtingas religijas ir kultūras susiejančią veiklą. Taip pat imamasi veiksmų siekiant sukurti rasistinio ir ksenofobinio pobūdžio neapykantą kurstančios kalbos internete prevencijos ir kovos su ja priemonių ir išvystyti šios srities praktiką.

Kaip paskelbta Ketvirtojoje saugumo sąjungos kūrimo pažangos ataskaitoje, Komisija vasario mėn. surengė pirmąjį praktinį seminarą **pažeidžiamų taikinių apsaugos** tema, kuriame dalyvavo įvairių sričių (kovos su terorizmu, teisėsaugos, transporto saugumo ir mokslinių tyrimų) valstybių narių ekspertai ir kurio tikslas buvo aptarti, kaip pagerinti pažeidžiamų taikinių (transporto, sporto renginių, prekybos centrų, mokyklų ir t. t.) apsaugą. Šis praktinis seminaras – tai pirmasis žingsnis kuriant ES platformą, padedančią valstybėms narėms keistis patirtimi, siekiant padidinti jų atsparumą ir pažeidžiamų taikinių apsaugą nuo išpuolių

[10] 2017 m. sausio mėn. baigėsi paraiškų teikimo pagal Teisių, lygybės ir pilietiškumo programos kvietimą teikti pasiūlymus (4 475 000 EUR biudžetas) terminas.

ateityje. Nutarta keistis patirtimi, susijusia su tuo, kaip: integruoti **rizikos vertinimo** metodiką į viešųjų renginių planavimo procesą arba perpildytų vietų apsaugą; peržiūrint patikrinimo procedūras spręsti problemas, susijusias su **vidaus subjektų keliamomis grėsmėmis**; išbandant ir naudojant naujovišką aptikimo įrangą ir nagrinėjant galimybes sukurti bendrus standartus, taikomus ne aviacijos reikmėms, geriau **anksčiau aptikti** ginklus ir sprogmenis; **didinti visuomenės informuotumą** ir gerinti reagavimą į išpuolius, taip pat užtikrinti glaudesnį valdžios ir **privačiųjų suinteresuotųjų subjektų** bendradarbiavimą. Dar viena nustatyta prioritetinė sritis – bendras darbas dėl apsaugos aspektų įtraukimo planuojant miestus, kai statomi nauji pastatai ir kuriamos viešosios erdvės.

Hibridinių grėsmių srityje Komisija ir vyriausioji įgaliotinė 2017 m. liepos mėn. pateiks Tarybai ataskaitą apie tai, kaip įgyvendinami 22 veiksmai, nustatyti pagal 2016 m. Bendrą kovos su mišriomis grėsmėmis sistemą, pirmiausia apimančią ypatingos svarbos infrastruktūros objektų (pvz., energetikos ir transporto infrastruktūros ir sistemų) apsaugą. Bendra sistema siekiama didinti ES ir valstybių narių, taip pat partnerių atsparumą ir stiprinti bendradarbiavimą su NATO[11] kovojant su tokiomis grėsmėmis.

Transporto saugumo srityje ES sukūrė tvirtą aviacijos saugumo sistemą. Tačiau pavojų gali kelti **skrydžiai į ES iš trečiųjų šalių**. Reikia užpildyti šią galimą saugumo spragą bendradarbiaujant tarptautiniu lygmeniu per Tarptautinę civilinės aviacijos organizaciją (ICAO), taip pat dvišaliu pagrindu stiprinant pajėgumus pagal JT Saugumo Tarybos rezoliuciją 2309[12]. 2017 m. sausio mėn. Komisija kartu su valstybėmis narėmis ir Europos išorės veiksmų tarnyba pradėjo dirbti, kad sukurtų rizikos vertinimo ir išsamių pažeidžiamumo elementų matricą, kuria remiantis būtų koordinuojami išorės pajėgumų stiprinimo veiksmai ir nustatomi jų prioritetai. Be to, Komisija spartina savo veiklą, siekdama nustatyti rizika pagrįstą, proporcingą ir tvarų bendrą požiūrį jūrų ir sausumos transporto saugumo srityje.

Po diskusijų 2016 m. gruodžio 8–9 d. Teisingumo ir vidaus reikalų tarybos posėdyje valstybės narės paragino pradėti svarstymų procesą, siekiant aptarti, kokių veiksmų imtis dėl **šifravimo baudžiamųjų tyrimų srityje**. Komisija pradėjo dirbti dviem kryptimis: teisine ir technine, kad surinktų informacijos ir išnagrinėtų galimybes, kaip patenkinti poreikį pašalinti šifravimo kliūtis, kai to reikia sunkių nusikaltimų tyrimų tikslais, kartu užtikrinant pasitikėjimą ir saugumą skaitmeninėje aplinkoje.

Kalbant apie **kovos su terorizmu išorės aspektą**, 2015 m. vasario mėn. Tarybos išvados įgyvendinamos gerai – su trečiosiomis šalimis vykdomų projektų kovos su terorizmu srityje skaičius išaugo 60 proc., jų bendra vertė 225 mln. EUR ir daugiausia dėmesio skiriama partnerių pajėgumų stiprinimui. 2017 m. sausio 19 d. vyko diskusijos su Tunisu per antrą aukšto lygio politinį dialogą saugumo ir kovos su terorizmu klausimais. Aptartas kovos su neteisėta prekyba ginklais veiksmų planas, bendras darbas kovos su teroristų finansavimu srityje, sienų valdymo pajėgumų stiprinimas ir tolesnis bendradarbiavimas radikalizacijos prevencijos srityje, siekiant susitarti dėl 2017 m. bendro ES ir Tuniso kovos su terorizmu darbo plano. Nuo metų pradžios ES taip pat rengė specialias diskusijas apie kovą su terorizmu su įvairiomis trečiosiomis šalimis, įskaitant Saudo Arabiją, Rusiją ir Australiją, ir buvo priėmusi Arabų Valstybių Lygos delegaciją.

---

[11] Vadovaujantis 2016 m. liepos 8 d. Europos Vadovų Tarybos pirmininko, Europos Komisijos pirmininko ir Šiaurės Atlanto sutarties organizacijos generalinio sekretoriaus deklaracija.

[12] 2016 m. rugsėjo 22 d. Jungtinių Tautų Saugumo Tarybos rezoliucija 2309 (2016).

V. IŠVADA

Kurdami veiksmingą tvarią saugumo sąjungą Komisija, Europos Parlamentas ir valstybės narės turi glaudžiai bendradarbiauti, kad būtų įgyvendinti ir teisėkūros, ir ne teisėkūros srities komponentai, kartu stiprinantys mūsų piliečių saugumą. Bendroje deklaracijoje nustatyti saugumo sąjungai svarbūs teisėkūros prioritetai yra proceso pagrindas ir siekiant, kad jie būtų greitai ir visapusiškai įgyvendinti, reikės dirbti kolektyviai. Kad šie veiksmai būtų efektyvūs, reikia imtis sparčių ir veiksmingų įgyvendinimo priemonių. Komisija toliau visapusiškai atliks savo vaidmenį, kad šie tikslai būtų pasiekti.